

УДК
687.1:658.562

БІЛОЦЬКА Л. Б., ХАРЧЕНКО Ю. М.

Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

ПРОВІДНІ АСПЕКТИ НОВОЇ КОНФІГУРАЦІЇ СИСТЕМИ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕДУРИ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ ЗАХИСНОГО ОДЯГУ

***Мета.** Обов'язковою вимогою Міжнародної федерації фехтування (МФФ) та провідною умовою реалізації захисного одягу для спортивного фехтування на території Європейського Союзу є застосування СЕ-маркування, яке підтверджує відповідність продукції гармонізованим нормам технічного регулювання і Директивам ЄС шляхом процедури оцінки відповідності (сертифікації).*

***Наукова новизна.** Встановлено особливості схеми (процедури) оцінки відповідності захисного одягу для спортивного фехтування у сучасній системі технічного регулювання.*

***Практичне значення.** Оцінка відповідності захисного одягу для спортивного фехтування вимогам Директив ЄС є підтвердженням безпечності та конкурентоспроможності продукції, що сприяє зростанню задоволення потреб споживачів та довіри до виробника.*

***Ключові слова:** захисний одяг, маркування, оцінка відповідності.*

***Постановка завдання.** Європейський вектор розвитку економіки України вимагає від швейних підприємств підвищення якості своєї продукції та зміцнення іміджу як на регіональному, так і міжнародному рівні. У рамках виконання Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [1] впроваджується горизонтальне і секторальне законодавство у сфері технічного регулювання, виконання якого створює сприятливі умови для розвитку експорту, торговельного та інвестиційного співробітництва з країнами ЄС.*

Це завдання реалізовується через введення європейських стандартів, модернізацію випробувальної та вимірювальної бази, адаптацію сучасних інструментів технічного регулювання, що в цілому сприяє виробництву української конкурентоспроможної продукції та виходу її на світові ринки.

Методи дослідження. Дослідження базувалися на основі системного підходу, методах аналізу та синтезу.

Результати досліджень. Метою перших гармонізованих директив була ліквідація бар'єрів у вільному переміщенні товарів на єдиному ринку. На сьогодні це доповнюється комбінованою політикою, спрямованою на забезпечення надходження на ринок лише безпечної та відповідної продукції, тим самим сприяє ефективному захисту споживачів, а також єдиному конкурентному ринку ЄС.

Основні етапи історичної перспективи законодавства Європейського Союзу протягом останніх 40 років:

- традиційний підхід або «Старий підхід» з детальними текстами, що містять всі необхідні технічні та адміністративні вимоги;

- «Новий підхід», розроблений в 1985 році, обмежив зміст законодавства до «суттєвих вимог», залишивши технічні деталі європейським гармонізованим стандартам;

- розробка інструментів оцінки відповідності, що стала необхідною через впровадження різноманітних актів Гармонізованого законодавства Союзу (далі – ГЗС) як для Нового, так і для Старого підходів;

- «Нові законодавчі рамки» засновані на «Новому підході» та доповнюють загальну законодавчу базу необхідними елементами для ефективної оцінки відповідності, акредитації та ринкового нагляду, включаючи контроль продукції з-поза меж ЄС.

«Старий підхід» відображав традиційний спосіб, в який національні органи влади розробляли технічне законодавство, глибоко вдаючись в подробиці на ґрунті невпевненості в чесності суб'єктів господарської діяльності в питаннях здоров'я та безпеки населення. Одночасно із законодавчими ініціативами щодо запобігання новим бар'єрам велась робота із систематичного застосування принципу взаємного визнання, закріпленого в законодавстві ЄС. Але це стосувалось тільки продукції, яка виготовлена або реалізується на ринку в одній із Держав-членів, якщо вона відповідає рівням захисту, еквівалентним тим, що встановлені Державою-членом, куди прямує продукція.

Застосування ГЗС в рамках Нового підходу вимагає, щоб гармонізовані стандарти надавали гарантований рівень захисту стосовно суттєвих вимог, встановлених законодавством.

Світова організація торгівлі (СОТ) також прийняла принцип покладання на стандарти в технічних регламентах. У своїй угоді про технічні бар'єри в торгівлі (ТБТ) вона заохочує використання міжнародних стандартів. Політика щодо стандартів на продукцію була

вперше розроблена для забезпечення того, що стандарти визначають технічні специфікації, відповідність яким може бути продемонстрована.

Згідно з директивами Нового підходу було встановлено механізм, коли національні органи влади повідомляли про треті сторони, призначені ними на проведення оцінки відповідності на основі застосування цих стандартів. На основі документації ISO/IEC у Рішеннях Ради були розроблені консолідовані процедури оцінки відповідності та правила їх вибору і використання в директивах (модулі). З метою забезпечення відповідності сучасному виробничому процесу, модулі передбачають як процеси оцінки відповідності продукції, так і оцінку управління якістю, залишаючи за законодавством право визначити, які з них є найбільш придатними в кожному секторі. Таким чином, суб'єкти господарської діяльності, які використовують ці інструменти у своїй добровільній політиці управління якістю для зміцнення свого іміджу якості на ринку, можуть скористатися тими самими інструментами і в регульованих секторах.

Нові законодавчі рамки враховують існування всіх суб'єктів господарської діяльності в ланцюгу постачання: виробників, уповноважених представників, розповсюджувачів та імпортерів, а також їх ролі по відношенню до продукції. Тепер імпортер має чіткі зобов'язання щодо відповідності продукції, а у випадку якщо розповсюджувач або імпортер змінює продукцію або продає її під своїм найменуванням, вони прирівнюються до виробника і повинні взяти на себе його відповідальність по відношенню до продукції. Нові законодавчі рамки, визначаючи існування єдиного внутрішнього ринку, роблять акцент на наданні продукції на ринку, таким чином, покладаючи більше значення на те, що відбувається після першого надання продукції на ринку. Впровадження поняття надання на ринку полегшує простежуваність продукції, що не відповідає вимогам, до виробника.

Еволюція законодавчих технік ЄС наразі завершена прийняттям Нових законодавчих рамок: суттєвих правових вимог, стандартів на продукцію, стандартів та правил щодо компетентності органів з оцінки відповідності, а також щодо акредитації, стандартів управління якістю, процедур оцінки відповідності, маркування знаком CE, політики щодо акредитації, та, останнім часом, політики щодо ринкового нагляду, включаючи контроль продукції з третіх країн. Вони тепер становлять повну систему, об'єднуючи всі різноманітні елементи, які повинні бути відображені в законодавстві щодо безпечності продукції у вигляді узгодженого законодавчого інструмента, який може бути використаний у всіх галузях промисловості [1].

Ідея створення єдиної системи сертифікації та технічного регулювання виникла в ЄС в 1985 році. У сьогоднішньому вигляді CE-маркування існує з 1993 року і було введено разом з першими гармонізованими стандартами ЄС відповідно до директиви Єврокомісії 93/68 / ЕЕС від 22 липня 1993 року. У 2008 році система CE сертифікації зазнала серйозних реформ відповідно до яких діє і розвивається донині [2].

CE (Conformité Européenne) або знак «європейська відповідність» – спеціальний знак, що наноситься на продукцію, свідчить про відповідність продукції застосовуваним Директивам ЄС і гармонізованим нормам технічного регулювання в ЄС, та означає, що дана продукція пройшла процедуру сертифікації або декларування для європейського ринку. Таке маркування не означає, що продукція була виготовлена в ЄС, але забезпечує вільний рух продукції в його межах. Шляхом нанесення CE-маркування на виріб виробник заявляє про свою виключну відповідальність, а також відповідність всіх юридичних та технічних вимог.

Етапи сертифікації для отримання CE-маркування:

- визначення Директив ЄС, схеми та переліку гармонізованих стандартів, необхідних для оцінки відповідності;
- приведення технічної документації (технічного файлу) у відповідність до вимог Директив ЄС;
- проведення випробувань в акредитованій лабораторії (за необхідністю);
- аудит документації нотифікованим органом з сертифікації;
- аудит виробництва та системи управління якістю нотифікованим органом з сертифікації (за необхідністю);
- сертифікація продукції;
- проведення наглядового аудиту.

Останній рівень публічного контролю в ланцюгу якості, який лежить в основі вільного руху товарів, забезпечує акредитація. Акредитація – це засвідчення національним органом з акредитації на основі гармонізованих стандартів того, що орган з оцінки відповідності має технічну компетентність здійснювати певну діяльність з оцінки відповідності [3]. Опора на гармонізований стандарт, що заснований на відповідних міжнародних стандартах, створює необхідний рівень прозорості та впевненості в компетентності органів з оцінки відповідності.

Самий кращий спосіб продемонструвати, що основні вимоги виконані – підтвердити відповідність впровадженням гармонізованим

стандартам EN, що можливо продемонструвати на прикладі сертифікації захисного одягу для спортивного фехтування. Національним стандартом, що містить основні вимоги і методи випробувань щодо фехтувального екіпірування, є ДСТУ EN 13567:2015 «Одяг захисний. Приладдя для захисту долонь, рук, грудей, живота, ніг, геніталій і обличчя фехтувальників. Вимоги і методи випробування». Він гармонізований з європейським BS EN 13567:2002+A1:2007 «Protective clothing. Hand, arm, chest, abdomen, leg, genital and face protectors for fencers. Requirements and test methods» та вважається основоположним при проведенні сертифікації незалежно від місцезнаходження виробництва наданої продукції [4]. Для проведення оцінки відповідності та згідно Директив ЄС обрано схему за модулем В (перевірка типу – Certificate CE), що передбачає наступну послідовність заходів: заявка – експертиза технічного файлу – випробування зразків продукції із залученням нотифікованого органу з оцінки відповідності – звіт про перевірку типу – сертифікат – знак.

Згідно вимог BS EN 13567:2002+A1:2007 виробником продукції проведено низку підготовчих заходів та надано:

- технічну документацію щодо виготовлення та контролювання одягу для ПСФ 2-го рівня захисту, тобто ТУ У 14.1-2473603455-001:2015 «Одяг для професійного спортивного фехтування торговельної марки «STM», вимоги яких поширюються на асортимент фехтувального одягу (куртку, штани та набічник) 2-го рівня захисту;

- по одному зразку виробів кожного розміру в повному комплектному стані, тобто з товарними ярликами, етикетками та інформацією виробника для визначення необхідного розміру виробу, розмірів захисних зон та оцінки відповідності одягу щодо розмірів і маркування;

- зразки одягу найбільш поширюваних розмірів для перевірки міцності ниткових з'єднувань та кріплення фурнітури.

Кожна одиниця продукції, яка надавалась для сертифікації, перевірялась на підтвердження наданої виробником технічної документації для визначення її базової структури та, за участі спортсменів-фехтувальників, на відповідність ергономічним вимогам.

Крім того, інспектором фіксувались ті інновації, які не передбачені основоположним стандартом, але впливають на безпеку та ефективність продукції. Незалежно від наявності сертифікатів на відповідність матеріалів досліджуваного одягу, під час сертифікації проводяться повторні випробування щодо встановлення безпечності продукції.

Для проведення робіт з оцінки відповідності залучено нотифікований орган в галузі сертифікації «TÜV Rheinland Group» (м. Кельн,

Німеччина). Будучи членом Міжнародного Акредитаційного Форуму (IAF), сертифікати учасників якого визнаються у всьому світі, компанія надає замовникам широкий спектр послуг у різних галузях.

Після того як виробник переконався, що його продукція відповідає Директивам ЄС, він заповнив Декларацію відповідності ЄС із зазначенням детальної інформації щодо назви та місцезнаходження виробництва та його представника, застосованих стандартів, особливостей застосування продукції та іншої інформації, що підтверджує її безпечність.

Підтвердженням того, що розроблений комплект захисного одягу для спортивного фехтування, виготовлений торговельною маркою «STM» відповідає технічній документації та вимогам основоположного МФФ стандарту BS EN 13567:2002+A1:2007, є отримання сертифікату відповідності та правомірності маркування даної продукції знаком CE.

Висновки. Визначення технічного рівня захисного одягу для спортивного фехтування за допомогою процедури оцінки відповідності, є вдалим рішенням на шляху підтвердження того, що дана продукція перед введенням її в обіг відповідає Гармонізованому законодавству ЄС, а отримання сертифіката відповідності забезпечує вільний рух продукції в його межах.

Література

1. «Блакитна настанова» із впровадження правил Європейського Союзу щодо продукції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knute.edu.ua/file/MTc=/db801a8e0a18da8685b2f55f7bcbb392.pdf>
2. Маркування CE та сертифікація продукції для європейського ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nvppoint.com/uk/markuvannya-ce-ta-sertifikatsiya-produktsiyi-dlya-yevropeyskogo-rinku/>
3. Володарский, Е. Т. Технические аспекты аккредитации испытательных лабораторий [Текст]: монография / Е. Т. Володарский, Л. А. Кошечкина. – Винница: ВНТУ, 2013. – 271 с.
4. Международные правила проведения соревнований по фехтованию [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://nffu.org.ua>.